

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

O voce serioasă în ora supremă

de un Arhiepiscop.

Sub titlul de sus a apărut înainte cu 35 de ani (la tipograful Kocsi Sándor în Budapesta) o broșură de 46 pagini, scrisă de un *Arhiepiscop* al bisericii noastre gr.-ort. române din statul ungar. Glasul autorului broșurii s'a adresat atunci, la anul 1878, *«cătră clerurile române și fruntașii poporului român»*, în o chestie foarte însemnată, și atunci, ca și astăzi, în *«chestia instrucțiunii populare»*. Puțini, foarte puțini vor mai fi aceia, cari cunosc cuprinsul acestor broșuri, dictate de o minte ageră și de o inimă caldă românească. Ideile desfășurate în broșură sunt însă actuale și astăzi, după 35 de ani, și merită se fie cunoscute și de intelectualii nostri de acum. De aceea, credem că facem bun serviciu instrucțiunii noastre populare, culturii românești, publicând cuprinsul broșurii în întregime, după cum urmează:

Introducere.

Văzând cât de tare rod unele rele la existența noastră, a Românilor din această patrie; observând, cum sărăcia și neputința prin toate părțile locuite de ai noștri crește și se lățește într-o măsură înfricoșată; și în fine, de ani convingându-mă, că a vorbi despre aceste rele într'un congres bisericesc nu mi se dă ocaziune, de oarece dela 1870 încoace mai că nu avurăm alte congrese decât electorale, unde prea puțin ne-am putut ocupa și de alte afaceri momentuoase și urgente: m'am crezut dator bisericii și națiunii mele, prin această scriere a-mi ridica vocea, pentru a arăta, că *starea noastră actuală este mai rea decum o credem noi, totodată pentru a descoperi natura reului ce roade la existența noastră, și în fine pentru a îndigeta mijloacele prin cari cred eu, că s'ar putea vindeca reul.*

I. Starea noastră actuală este mai rea decum o credem noi.

Pecăt era de dureroasă starea și pozițiunea noastră, a Românilor, și mai ales a celorla din Transilvania, în timpurile de mai nainte de 1848,

când cu rigoare se susțineau legile apăsătoare, cari dictau: cumcă *«Rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habet»*, și când religiunea gr.-orientală era numai *«tolerată»*, pe atât de conșolătoare ni se părea că devine starea și pozițiunea noastră după anul 1848, mai vârtos pe când se trata despre introducerea unei constituțiuni mai liberale, în care să fim considerați și noi ca un factor al vieții publice, și apoi, când începu era constituțională, cu deschiderea dietelor din Ardeal și Pesta. Ni se părea atunci, că are să se inaugureze serios și pentru noi un viitor mai fericit.

Pecând se iveau acestea și alte lucruri mult promițătoare pentru noi, pe terenul cel lunecos al politicei, unde concurg toate naționalitățile patriei cu pretensiunile lor, — tot pe atunci bărbații nostri de merite, admoniați de experiențele trecutului, nu părăsira nici terenul cel vechiu, probat, și am putea zice, *sacru* al nostru, acela, întru care ne-am aflat scut și adăpostire în zilele cele grele ale secolelor barbare, înțeleg *terenul nostru cultural bisericesc*, unde noi de noi, având de a face cu noi înșine și cu creatorul nostru, ne-am știut scuti morala, și ne-am conservat tesaurul cel vechiu, *naționalitatea*.

Bărbații nostri cei mai esperti își ziceau: »Numai bunul Dumnezeu poate prevedea, câte și ce fel de schimbări și prefaceri mai pot obveni în politică. Deci să ne îngrijim și să ne consolidăm mai bine noi în sânul nostru, pe terenul bisericesc, unde și astăzi tot suntem mai mult noi de noi. Pentru că dacă biserica străbună, atunci, pe acele timpuri grele și critice, ne-a putut ocroti și scuti: fără îndoială, că ea ne va ocroti și în viitor, când s'ar schimba împrejurările«.

Mănecând din acest principiu, ambele biserici române din Transilvania, adică cea gr.-orientală și cea gr.-catolică, desvoltară un zel și o activitate mare întru a se consolida și a se ridica la gradul de odinioară de

mitropolii de sine stătătoare, și a se întruni cu toți conaționalii și coreligionarii lor de prin episcopiiile sufragane din Ungaria și Banat. Astfel am ajuns bucuria de a vedea două mitropolii române, una gr.-orientală în Sibiu, cu două episcopii sufragane, și alta gr.-catolică în Blaj, cu trei episcopii sufragane.

După redobândirea mitropoliei gr.-orientale, la 1865, mitropolitul de pie memorie *Andrieu Șaguna* nu se odihni, până nu ajunse a esopera bisericii sale gr.-orientale dreptul de sinodalitate, sau o constituțiune bisericească, un drept normat în principiu prin art. de lege IX dela 1868 și specificat în așa numitul *«Statut organic al bisericii ortodoxe gr.-or. române din Ungaria și Transilvania»*.

În urma acestor rezultate frumoase, la cari noi Românii am ajuns, deși prin multă și grea trudă, totuși într'un timp relativ foarte scurt, ar crede cineva, că viitorul nostru ar fi pe deplin asigurat, și că noi astăzi, pe acest teren, după lege cu totul al nostru, am înainta cu pași repezi spre scopul pe care-l urmărim: al prosperării și regenerării noastre moderne. Eu însă privind în realitate cele ce se petrec și se manifestă în sânul nostru tare mai tem, că lucrul în adevăr nu este așa, și că progresul ce ni-l închipuim, și de care vorbim adeseori între noi, este mai mult o *iluziune*.

Nu zic, că nu s'ar fi făcut în multe privințe și în multe părți, în ambele biserici române, progrese frumoase în timpul mai recent, progrese, cu cari înainte numai cu 20—30 de ani ne-am fi crezut apropiati foarte mult de celelalte confesiuni și naționalități din patrie. Dar față cu cerințele timpului de astăzi toate progresele ce ținem a le fi făcut, asemănându-le cu progresele la cari au ajuns alte naționalități și confesiuni, vom afla, că sunt de tot mici și neînsemnate, în tot casul mult mai mici și mai neînsemnate, decât să putem a-

firma, că ne-am apropiat de nivoul pe care se află alte confesiuni și naționalități din patrie, ca să putem concurge și rivalisa cu ele întru atingerea scopurilor vieții. Astfel examinând serios starea noastră de acum cu progresele ce le-am făcut, vom afla, că și materialmente, și spiritualmente, suntem înapoia mai a tuturor celorlalți compatrioți, măcar că prea puțini dintre ei se bucură de drepturi, de autonomie și constituțiune, de mitropolii și episcopii, cum sunt ale noastre, ale Românilor de ambele confesiuni. Mai mult, — asemănând peste tot starea noastră de astăzi cu starea noastră numai de înainte cu 20—30 de ani, și judecând fără preocupățiune, dar cu bună cumpănire a împrejurărilor, va trebui se recunoaștem, că pecăt am înaintat în unele părți, și în unele privințe, pe atâta am dat îndărăt în altele, și încă dintre cele mai momentuoase. Deci voinde noi a ne face bilanțul de progres, trebuie să punem în cumpănă, atât avantajile câștigate în unele părți și privințe, cât și perderile ce le-am suferit în alte momente sau direcțiuni. Urmând astfel, și mai luând în combinațiune și progresele pe cari le-au făcut și cu cari ne-au întrecut alte popoare conlocuitoare, de alte confesiuni și naționalități, va trebui să ne formăm convingerea, că *zeu, stăm mai rău decum ne-am îndatinat a crede noi despre noi*.

Când fac aceste descoperiri sincere, rog să nu mi se iee în nume de reu, căci nu le fac, ca să descu-rajez, ci le fac din motivul, ca arătând adevărata noastră stare, arătându-o din partea ei cea neplăcută, să nu o mai ignorăm, ci să ne cugetăm a o îndrepta, până când nu este prea târziu. Nu-mi putui ascunde aceste convingeri nici din acel motiv, ca să nu păcătuiesc contra bisericii și națiunii prin aceea, că deși văzând și recunoscând eu reul, nu aș fi încercat a trage asupra lui atențiunea celor chemați a-l vindeca, până se mai poate și nu este prea târziu.

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

Adeseori s'a accentuat în viața noastră publică necesitatea anumitor cărți, pe cari să le poată ceti cu plăcere și cu folos copiii nostri, cari în școală nu ajung să guste și frumosul, din cauza planului de învățământ supraincercat. Necesitatea aceasta a devenit și mai simțită dela 1907 încoace, de când legea lui Appony, introducând în școlile noastre un număr exagerat de ore de limba maghiară, a făcut ca limbii române să-i rămăie un teren tot mai restrâns. În aceste împrejurări era timpul suprem, ca cei chemați a purta de grija sufletelor tinere, să pună la dispoziția acestora acele mijloace, cari contribuiesc la înălțarea vieții sufletești, adică să le pună la dispoziție un anumit număr de cărți bune și potrivite.

Lipsind o listă a cărților potrivite pentru copiii de diferite vârste, P. V. Consistor arhidiecezan a aflat de bine a lua asupra sa întocmirea unei astfel de liste, care să corespundă deocamdată trebuințelor.

Pentru a putea da o listă care să cuprindă cărți în adevăr bune și potrivite cu trebuințele sufletești ale copiilor, Consistorul a supus întreaga literatură românească unui studiu serios, din punctul de vedere care îl interesa. În acest scop a distribuit

mai multe sute de cărți spre cenzurare unor bărbați de școală, cărora le-a adresat următoarea scrisoare:

Nrul 1464 școl.

Muli stimate domnule!

Dorind consistorul nostru să organizeze pe cele mai bune baze bibliotecile școlare, înainte de a porcede la stabilirea listei tuturor cărților potrivite cu elevii școlii populare, a aflat de bine să supui unei cenzurări temeinice întreaga literatură, care poate fi luată în combinație pentru acest scop. În consecință a aflat de bine să însărcineze cu cenzurarea acestor cărți pe mai mulți bărbați de școală, cari să ne facă apoi propuneri pozitive cu privire la admiterea sau neadmiterea lor în lista din chestiune.

Astfel consistorul te poștește și pe T. D-Ta a ceti cărțile alăturate sub ./ și a i face în timp de două luni raport special despre fiecare din ele. În raportul acesta vei binevoi a ne arăta pe scurt: a) cuprinsul cărții, b) valoarea ei, atât din punctul de vedere al fondului, cât și al formei și în special valoarea ei educativă, c) dacă aceste cărți sunt potrivite pentru elevii din cursul de toate zilele al școlii populare, din cursul de repetiție sau din gimnaziile străine, sau dacă ele sunt potrivite numai pentru adulți (biblioteca parohiale) și d) pentru copiii de care vârstă (6—9 ani, 9—12, 12—15) și de care sex, și mai mult pentru copiii de pe sate, sau pentru cei dela orașe?

Întru cât unele cărți nu sunt potrivite în întregime pentru trebuințele noastre, T. D-Ta vei binevoi a ne arăta cari părți singuraticale ale lor ar putea fi tipărite din nou în scopul indicat.

Consemnarea cărților să se facă cu toată rigoarea, scoțându-li-se în relief toate greșelile, pentru ca eventual înșiși tutorii lor, sau vre-un editor, la o nouă ediție să le poată îndrepta. După cenzurare ești poftit ca, deodată cu raportul despre aceste cărți, să trimiți aici și cărțile, cari formează proprietatea bibliotecii pedagogice centrale.

Sibiu, 16 Martie 1912.

Ioan Meșianu
arhiepiscop.

Toți cei însărcinați cu recensunea cărților menite a fi luate în catalogul cărților pentru tinerime, și-au dat seama de însemnătatea și de necesitatea lucrării începute de Consistor și s'au achitat cu toată dragostea de datoria lor. Dacă aceia, cari vor profita în urma muncii lor, ar ști aprecia această muncă, de sigur că le-ar aduce cele mai călduroase mulțămiri celor ce au ostenit pentru ei.

Recensunile înscrise dela cei însărcinați cu cetirea și cenzurarea cărților au fost supuse unui studiu amănunțit din partea unei comisii constatătoare din P. C. S. Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit și vicar arhiepiscopesc, dl Andrei Barseanu și Dr. Oaisfor Ghibu, cari au stabilit lista cărților pentru tinerime, admise pe seama bi-

bliotecilor școlare, a căror înființare a ordonat-o apoi P. V. Consistor, prin circulara nr. 10654/912, care e următoarea:

Cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale și cătră toți învățătorii din arhidieceza ortodoxă a Transilvaniei.

Lumina a venit în lume, dar pentru acest biet sătean ea a venit înzadar. De șase mii de ani au gândit, au lucrat și au inventat fiii lui Adam cu o încordare neobosită; într-o comunitate tainică, nevăzută au luptat în contra mării și sinistrei împărății a necesității și a întunerecului, câștigând învingeri după învingeri, — pentru el toate acestea ca și când nici n'ar fi existat! — Cele 24 de litere ale alfabetului pentru el sunt rune neînțelese. El trece pe lângă toate acestea indiferent. Acela mare împărat al spiritului și cuceririle făcute cu atâta trudă de frații lui, pentru el nu există. Oamenii făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu trăiesc ca niște animale bipede«.

Aceste cuvinte ale marelui scriitor englez Th Carlyle se potrivește, durere, literă de literă la o mare parte a credincioșilor nostri, cari necunoscând meșteșugul slovei, nu pot ajunge să cunoască multele și frumoasele lucruri despre om și despre lume, pe cari cei mai aleși scriitori le-au pus în cărțile lor. Pentru cei mai mulți cartea e ceva ce nu le spune nimic. Și aceasta e o adevărată tragedie. A trăi în lume o viață întreagă și a nu ști storcea dela ea tot ce are ea bun, adevărat și frumos, — a o cu-

Am atins mai sus, că *nu progresa*. Vin a mă explica. Înțeleg, că nu progresăm așa cum pretinde timpul și împrejurările actuale, adică, cum pretinde necesitatea salvării și prosperării noastre, *ca Români, ca creștini și ca adevărați fii ai patriei*. Voiu intona aci numai atâtea, că astăzi cine nu progresează, ținând pas cu postulatele timpului, cu popoarele vecine culte, acela *regresează*, adică merge reu, merge spre decadentă, spre perire. Doresc să fiu bine înțeles. Nu vorbesc despre situațiunea, respective regresul nostru pe terenul *politic*. Nu-mi trece prin minte să fac politică astăzi și în această scriere a mea. Înțeleg regresul, sau mersul reu pe terenul dezvoltării *culturale-intelectuale și materiale-economice*, adică regresul în lupta pentru perfecționare în sensul bisericii sau al creștinătății, lupta prin care se condiționează ajungerea scopurilor noastre bisericești, a scopurilor celor mai sublimе și singure corespunzătoare ideei, ce după învățătura cea sacră ne-o facem despre adevărata destinațiune a omului. Și pentru că să nu creadă cineva, cumcă eu în acest tratat al meu aș face măcar vre-o aluziune la politică, află de bine a observa aici, că eu nu consider împrejurările politice ca cauză a reului. Iar pentru că de altă parte să nu creadă cineva, că aș esagera în această afirmațiune a mea, voi aminti, cum chiar noi, generațiunea de astăzi, am trecut prin timpuri politice mult mai critice decum sunt cele de acum, timpuri în cari mai ales Românilor gr.-ort., din Transilvania nu le era permis nici chiar a învăța carte, a intra în oficii publice, timpuri, când în orașele din așa numitul «fundus regius» în Transilvania nu era permis Românilor gr.-ort. a-și clădi biserici, nici a duce comerț, nici a desvolta industria, ba nici măcar a-și cumpăra proprietate privată, tăcând despre multe alte nevoi de acestea. Și pe lângă toate acestea, tot am fost norocoși a vedea cu ochii noștri, chiar noi, generațiunea mai vechioară, înainte cu 20-30 de ani, cum o parte considerabilă a conaționalilor nostri împopulau mereu orașele din părțile cu mai multă populațiune română, cum pe lângă toate pedecile își câștigau proprietăți chiar în fruntea orașelor, cum își ocupau locuri demne în fruntea piațelor, începând dela Brașov, Făgăraș, Sibiu, Alba-Iulia și altele din Transilvania, unde în mâinile alor noștri era mai tot comerțul, până la orașele Oradea-mare, Beiuș, Arad, Timișoara, Lugoj, și altele din Ungaria, unde pe lângă comerț mai era și din meserii o mare parte în mâinile Românilor. Ba în părțile Ungariei, fiind mai multă

libertate, în mâinile alor noștri erau totodată și multe direcții orășenești, în mâinile lor era averea și bunăstarea, prin cari s'au ridicat atâtea biserici mărețe și pompoase, s'au întemeiat atâtea fonduri de ajutoare și stipendii, începând dela fondul fericitului *Ioan Jaga* din Brașov, până la al lui *Gozsdu* din Pesta, al lui *Zsiga* și *Faur* din Oradea și Beiuș, al *Alexandrovicioaiei* din Lugoj, al *Birtel* din Arad, și încă altele. Pe scurt: înainte cu 20-30 de ani aveam un număr considerabil de cetățeni și orășeni români, demni și meritați, în fruntea orașelor pe unde locuiesc ai noștri, cetățeni și orășeni, cari însuflau respect străinilor și se bucurau de o vază mare.

(Va urma.)

Pace în Balcani. Sfatul cel mare național turcesc, la care au participat peste 80 de senatori și alți fruntași, a decis Mercuri acceptarea propunerilor făcute din partea puterilor mari europene în nota lor colectivă și *legarea păcii* cu statele aliate balcanice. Consiliul de miniștri a compus în acest înțeles răspunsul, pe care-l va da astăzi puterilor mari.

Conferența partidului muncii. Marți sara deputații aparținători partidului muncii naționale au ținut conferență în localitățile clubului lor din Budapesta. Au participat aproape toți, precum și mulți membri din afară ai partidului. A fost ales cu mare însofletire president al partidului, în locul demisionatului Perczel Dezső, contele Khuen-Héderváry, fostul ministru-president și întemeietorul acestui partid. S'a pus apoi în discuție proiectul de lege despre reforma electorală, pe care partidul îl acceptează și se declară gata a-l vota. A vorbit la obiect și prim-ministrul *Lukács*, într'un ton foarte rășboinic, declarând, că guvernul e hotărât să pună proiectul de lege în dezbateri parlamentară, pentru a deveni lege din el, căci terorizat guvernul nu se lasă să fie din nici o parte: nici din partea opoziției unite, nici din partea socialiștilor, cari amenință cu grevă generală. Dacă opoziția ia parte la dezbateri, bine; dacă nu, iarăși bine. Nu dela opoziție depinde, că parlamentul ce se discută și ce să nu discute. Față de socialiști apoi guvernul va aplica cu toată severitatea dispozițiile legii penale, — a spus dl *Lukács*. A urmat banchet, în onoarea noului president al partidului.

Din parlament. Mercuri la orele 11 a ținut dieta ședință, sub presidenția contelui Tisza, care a făcut întâi comunicare dietei despre evenimentele mai însemnate, invite dela ultima ședință a dietei încoace anume: despre moartea a doi deputați, despre schimbarea de persoane în ministerul de justiție, și despre propunerea anunțată de deputatul naționalist român *Dr. St. C. Pop* ca dieta să ție în dezbateri și se voteze proiectul de lege despre reformele electorale prezentat din partea deputaților naționaliști. Propunerea va fi pusă la timpul seu la ordinea zilei. Se stabilește apoi ordinea de zi pentru ședința de Joi, când au fost votate unele legi mai

mărunte și s'au luat la cunoștință mai multe rapoarte ministeriale, iar ministrul de culte a prezentat proiectul de lege despre *regularea salarelor învățătoresci*. Astăzi Vineri, se votează aceleași legi în a treia citire, apoi se alege comisiunea pentru censurarea legii electorale și dieta ia de nou vacanțe pe timp nedeterminat.

Opoziția și legea electorală. Deputații din opoziția unită maghiară au ținut conferență bine cercetată Mercuri la orele 11, în care, după ascultarea vorbirii contelui Apponyi, au hotărât, se alege o comisiune de 21 membri, care împărțindu-se în mai multe subcomisiuni va avea să se ocupe în mod amănunțit cu scăderile proiectului de lege al guvernului despre reforma electorală, și stabilind toate greșelile și nedreptățile pe cari le conține, va compune despre ele un elaborat temeinic, care va fi adus la cunoștință „națiunii.”

Proiectul de lege al deputaților naționaliști. Propunerea pe care a anunțat-o Mercuri în dietă deputatul naționalist român *Dr. St. C. Pop* a fost următoarea: „*Propun, ca dieta să ție în dezbateri proiectul de lege prezentat de mine și consozii mei, în chestia înfăptuirii votului universal, egal, secret și exercițat pe comune*”. Presidentul dietei, contele Tisza, a constatat, că proiectul de lege e prezentat după toate regulile, deci propune, iar dieta decide, ca propunerea să fie pusă la ordinea zilei la timpul său, pentru ca propunătorul să-și poată motiva propunerea. Proiectul de lege al naționaliștilor îl vom publica, în întregime.

Monumentul lui Măiorescu. Luni, în ziua sfântului Ioan Botezătorul, s'a făcut în Craiova desvălirea monumentului marelui fruntaș român de pe vremuri, *Ioan Măiorescu*, cu solemnitate rară.

Apărarea noastră.

(b) Cele mai nouă evenimente din Balcani ne dovedesc nestatornicia vremilor și prăbușirea restului unui neam, puternic altădată, dar azi rămas singur în legea păgână în întreaga Europă.

Învățăturile lui Cristos, s'ar putea zice, își încheie azi, după aproape 2000 de ani, ultimul capitol al biruinței asupra popoarelor Europei. Căci dacă vom abstrage dela Evrei, pe cari creștinismul i-a desfințat încă dela început ca stat de sine, împrăștiindu-i în toate părțile lumii, singura împărăție păgână, care s'a menținut până în zilele noastre în creștina Europă, a fost Turcia. Și indiferent de faptul, că din punct de privire general și specific românesc nu avem motive a ne bucura de biruințele slavismului, un moment caracteristic nu se poate tăgădui. Este faptul incontestabil, că sub conducerea *crucii greco-orientale*, la care se închină întreaga confederație balcanică: Bulgarii, Sârbii, Grecii și

Muntenegrinii, s'au putut raporta strălucitele învingeri ale creștinismului asupra islamului, în ultima lui fază de manifestare, în orientul european.

Și cum și noi, Românii, mărturisim confesia ortodoxă-dreptcredincioasă-răsăriteană în covârșitoare majoritate: trebuie să credem, că legea noastră strămoșească este una din cele mai plăcute lui Dumnezeu. Trebuie să credem, că este o lege ocrotitoare a popoarelor remase mai înapoiate în cultura rafinată modernă, dar crescute în vigoarea unei convingeri neștrămutate religioase despre *puterea credinței ortodoxe*!

„*Credința te va mântui!*” — este cuintesența făcătoare de minuni a învățăturilor lui Cristos și în ea trebuie căutată și aflată și taina biruințelor mai nouă creștine asupra restului unor dogme păgâne, ce azi se prăvălesc sub propriile lor ruine.

Și cum și noi, Românii, am trecut prin grele lupte, din cari *credința noastră ne-a mântuit*, ducându-ne la biruință: numai tărie putem culege și nădejde pentru viitor, dacă vom ținea la biserica noastră și la datinele ei strămoșești.

Și totodată putem găsi un nou și puternic îndemn, ca să ne îngrădim fortăreața cea mai de căpetenie, *biserica*, care este în prima linie și apărarea noastră națională, cu toate mijloacele de scutire.

Iar aceste mijloace nu pot fi altele, decât alipirea cea mai strânsă a credincioșilor către biserica lor și sprijinirea, *cu mintea și cu făpta*, a alcătuirilor ei folositoare obștei întregi. Și aceasta cu atât mai mult, că și noi suntem încă un popor, care are lipsă de o ocrotire morală în stadiul lui actual de cultură.

Căci, — cum zice atât de frumos profesorul universitar *Mehedinți* în cartea sa de sfaturi bune „*Cătră noua generație*”: „singura cale pe care mulțimea se poate apropia de problemele cele mari ale vieții omenești e meditația religioasă. Din filosofie nu se vor împărăși în vecii vecilor decât vre-o câteva capete excepționale, pe când obștea celorce muncesc șase zile pe săptămână, nu va putea avea în ziua a șaptea la îndemână, ca îndreptar al vieții, decât tot morala religioasă. Iar în țări, ca a noastră, nu numai pentru partea morală, ci și pentru îmbunătățirea stării materiale, tot biserica rămâne școala cea mai mare a națiunii!”

Să ne iubim deci și să ne apărăm biserica, căci ea este *apărarea noastră*!

noaste numai după multele mizerii pe cari ni le pune în cale, — acesta e unul din cele mai triste lucruri din viața unui om pe pământ.

Cartea e, în adevăr, una din cele mai minunate iscodiri ale minții omenești. Ceea ce însemnează o luminare aprinsă pentru viața materială, care altfel ar cădea jertfă întinerului, aceea e cartea pentru viața sufletească. Ea ne luminează și ne încălește sufletul; ne face viața mai plăcută și mai ușoară; ne ridică din noroiul vieții trupesti la gânduri mai înalte și ne dă învățături prețioase despre tot ce a fost odinioară, despre ceea ce este și despre ceea ce putem face.

Știind noi, că la credincioșii bisericii noastre cartea nu e atât de prețuită și atât de răspândită după cum ar trebui, am căutat să îndreptăm această stare prin mai multe mijloace. Nu ne-am mulțumit numai cu înființarea de școli populare confesionale, cari să le dea viitorilor credincioși ai bisericii trebuitoră știință de carte, ci ne-am îngrijit ca și oamenii mari să fie introduși în cunoașterea cetitului și a scrisului, prin aceea că am dispus să se ție cursuri de analfabeți în toate satele noastre.

Convingerea noastră e, că nici cu aceasta nu ne-am împlinit întreaga datorie.

Școala, așa cum e ea organizată, nu dă tot de ce va avea elevul trebuință în viață. Școala pune numai o parte a temeliei culturale de mai târziu, și dorința noastră e să venim în toate chipurile posibile

în ajutorul școlii și a celorlalți factori, pentru ca în copii să se trezească interesul pentru o sumă cât mai frumoasă de cunoștințe. De aceea, ori cât de mult am aprecia munca pe care e în stare să o desfășure școala în timpul reglementar de instrucție, totuși avem convingerea, că stăruințele ei vor da roade temeinice numai dacă vor fi sprijinite și prin alte mijloace. Între aceste mijloace socotim în primul loc lectura periscolară și lectura postșcolară, adică citirea de cărți din partea copiilor în timpul cât umblă la școală (6—15 ani) și lectura în timpul după terminarea anilor de școală.

În scopul acesta avem neapărată trebuință de biblioteci școlare, menite a da copiilor o hrană sufletească, superioară chiar și celei din școală.

Consistorul nostru a căutat încă înainte de aceasta cu câțiva ani să organizeze biblioteci parohiale, cari să cuprindă în sine și cărți pentru copiii de școală, și prin circulara 1701/1908 a înscrisat toate oficiile parohiale, ca să înființeze astfel de biblioteci, pentru cari a și recomandat un anumit număr de cărți potrivite. Convingându-ne în cursul timpului, că e mai bine ca să se facă biblioteci speciale școlare și parohiale, deocamdată până la alte dispoziții, am aflat de bine a lua următoarele măsuri:

1. Până la 1 Decembrie 1913 fiecare școală confesională din arhidieceza noastră e obligată a înființa o *bibliotecă școlară* pe seama elevilor.

2. Fiecare școală confesională e datorată a-și procura pe seama acestei biblioteci cărțile cuprinse în lista alăturată la această circulară și a le da spre citire elevilor, potrivit vârstei și capacității lor. Cărțile se pot procura dela „*Librăria arh. diecezană*” din Sibiu.

3. Mijloacele necesare pentru înființarea, respective pentru augmentarea bibliotecilor școlare, sunt prevăzute în ordinul nostru nr. 12,804/910, referitor la „*gratuitatea învățământului*”, unde se spune, că fiecare școală e în drept a lua după fiecare elev, la înscriere, o taxă până la cincizeci de fileri, pe care o poate întrebuința exclusiv pentru bibliotecă școlară. Deci, acolo unde această taxă până acum nu s'a încasat, să se încaseze cu toată rigoarea, începând cu viitorul an școlar, când se vor procura apoi cărțile pentru bibliotecă. În afară de aceste taxe se pot găsi mijloacele pentru sporirea bibliotecii și prin aranjarea de producțiuni teatrale și corale, sau prin donațiuni, colecte etc.

4. Despre fiecare bibliotecă să se poarte evidență exactă, și anume: a) despre banii strânși anume pentru ea; b) despre numărul cărților și c) despre distribuirea lor spre citire.

5. Pentru ducerea în îndeplinire a acestui lucru facem răspunzători, sub cele mai grave urmări, pe directorul local și pe învățătorii dela toate școlile noastre.

Lista alăturată e rezultatul unui studiu întins. Voind noi să dăm o listă cât

se poate de bună a cărților bune de citit, am supus întreaga literatură românească unor cercetări minuțioase din punctul de vedere care ne interesa. Anume, am împărțit mai multe sute de cărți spre cenzurare profesorilor de pe la institutele noastre, apoi mai multor bărbați de școală: învățători și a. m. d., cari au cenzurat cărțile din anumite puncte de vedere și apoi ne-au făcut propuneri privitoare la admiterea sau neadmiterea lor în lista din chestiune. Așa, că lista aceasta cuprinde numai cărți, în privința valorii cărora nu mai avem nici o îndoielă.

Vă atragem atenția să urmăriți cu atențiune și recenziunile asupra acestor cărți, cari se vor publica începând cu luna Ianuarie 1913 în „*Telegraful Român*”.

Considerând, că cărțile sunt aranjate după vârsta copiilor și în anumite cazuri se indică și sexul sau condițiile copiilor pentru cari sunt mai potrivite, lista aceasta se poate considera ca o temelie destul de sigură deocamdată pentru bibliotecile școlare.

O listă a cărților pentru bibliotecile parohiale vom da în curând.

Sibiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat școlar, ținută la 29 Noembrie 1912.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
arhimandrit, vicar arhiepiscopesc.

Dr. George Proca m. p.,
secretar consistorial.

(Va urma.)

NOUTĂȚI.

Centenarul poetului Gr. Alexandrescu. Duminecă, în 20 Ianuarie v. la orele 9 seara se va serbători în București sala Ateneului, centenarul marelui poet *Grig. Alexandrescu* din partea societății „Scriitorilor Români”, sub patronajul M. S. Reginei *Elisabeta*, președintă de onoare a Societății. Cuvântul festiv îl va rosti domnul ministru de culte și instrucție *C. C. Dissescu*, iar despre însemnătatea serbării va vorbi dl *C. C. Arion*, fostul ministru de culte. Despre *G. Alexandrescu* va vorbi apoi compatriotul nostru dl *G. Bogdan-Duica*, dl *Delavrancea* și alții, apreciindu-l fiecare din alt punct de vedere.

Va rămânea avocat. Președintele republicii franceze, *Poincaré*, a înștiințat camera advocației din Paris, că dorește să rămână și mai departe înscris pe lista avocaților; deoarece, după expirarea celor șapte ani de prezență, va practica profesiunea de avocat.

Românii și Rutenii. Se anunță din Cernăuț că deputații români și ruteni cu prilejul ultimei sesiuni dietale, s-au înțeles să aleagă până la 15 Februarie 1913 în două adunări naționale o delegație de 12 bărbați: 6 români și 6 ruteni. Delegațiunea va primi însărcinarea să statorească punctele fundamentale, pe temeiul cărora să se reguleze chestiunea bisericească din Bucovina. Se crede, că acțiunea aceasta va ajunge de-aștădată la bun sfârșit.

Impotriva împăratului. Consiliul municipal din orașul *Kruswitz*, în Germania, a refuzat să subscrie adresa omagială, ce se pregătește cu prilejul jubileului de 25 ani de domnie a împăratului *Wilhelm*. Majoritatea consiliului municipal este compusă din poloni.

O delegațiune albaneză. La propunerea unui conducător albanez, a dervishului *Hima*, albanezii din Sarajevo au hotărât să organizeze o delegațiune, care se va prezenta la guvernele din Berlin, Viena și Budapesta pentru a cere sprijinul binevoitor la stabilirea autonomiei Albaniei. În zilele apropiate, delegațiunea, condusă de amintitul derviş, va sosi în capitala țării noastre și va prezenta guvernului ungar un memorandum.

Semn al culturii. Statele unite ale Americii de nord întrebunțează pe an o cantitate de 2 milioane 730 mii tone de hârtie. În Europa abea cinci state mari folosesc anual o asemenea cantitate de hârtie.

Socoteala cu 24 de ore. Am anunțat că consiliul federal elvețian a hotărât să introducă la așezămintele sale de comunicațiune numărarea orelor până la 24, în loc de 12. Consulatele elvețiene din Berlin și Viena au fost însărcinate să facă pașii necesari, cu scop ca începând cu 1 Octombrie 1913 sau 1 Mai 1914 noul fel de socoteală să se introducă și în Austria și în Germania.

Venitul unei bănci. Casa de joc din Monte Carlo a realizat un venit anual de 37 1/2 milioane de franci. Cel mai mare venit zilnic al anului 1911 este de 900.000 franci. La câștigul milionelor au contribuit 197.000 de jucători.

Congresul presei. Reuniunea ziariștilor din Lipsa a rugat direcțiunea alianței internaționale a presei din Paris, ca viitorul congres din 1914 al presei să fie convocat în Lipsa, unde în același timp se va deschide expoziția internațională de arte grafice.

Intocmire sistată. O instituție destul de veche, care nu este lipsită de romanticism, se pare că în curând are să-și dea obșteșcul sfârșit. Este vorba de așa numitele scrisori *poste restante*. În America au fost sistate de mai mult timp în interesul bunelor moravuri. Acum se vestește, că și ministrul poștelor franceze a dat un ordin, în care se oprește funcționarilor distribuirea numerelor scrisori la mâinile tinerimei nedesvoltate. Pilda franceză va fi de sigur urmată și de alte țări.

Holeră. Se scrie din Petersburg, că în Odessa s-au ivit până acum cinci cazuri de holeră asiatică.

Spioni deținuți în Rusia. În guvernamentul Cernigov s'a coborât un balon, în care se găseau doi ofițeri din armata austro-ungară. Amândoi au fost deținuți.

Anunț. Sâmbătă în 25 Ianuarie st. n. a. c. cu ocaziunea tinerii adunării generale a „Societății române de lectură din Sibiu” se vor da în subabonament ziarele societății pro 1913, ceea-ce se aduce la cunoștința p. t. membri.

Carte aprobată. Înaltul Ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 179 312/1912 a aprobat „Cartea de ceteră” pentru al doilea an de școală de Dr. Ioan Siroia, protopresbiter, Dumitru Lăpădat, director școlar și Iuliu Crișan, învățător, atât ediția a III-a din v. 1910 cât și ediția a IV-a din 1912. Cu aceasta sunt aprobate acum toate cărțile lucrate de numiții autori și se pot procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiu (Nagyszében).

Stindardele africane. O serbare entuziasă s'a desfășurat Duminecă în capitala Italiei. Au fost aduse acasă din Africa stindardele purtate de trupele italiene în luptele din Tripolitania. În același timp au sosit și trimișii tuturor batalioanelor, care au sângerat pe câmpiile africane. Serbarea s'a început cu o revistă militară ținută de rege în curtea unei casarme. După revistă, trimișii trupelor au defilat în piața Independenței în fața suveranului și a familiei regale. În ovațiunile publicului stindardele au fost decorate cu medalia pentru vitejie. S'au distribuit 26 de medalii în aur, argint și bronz. Au participat la festivitate, între alții, mulți deputați, autoritățile militare și civile, veteranii și tinerimea școlară. Ministrul de război, în cuvinte scurte, a premărit vitejia armatei italiene. Imnuri naționale, salve și glas de clopote au întregit serbările din Roma.

D'ale sufragetelor. Pe urmele sufragetelor engleze încep să calce și sufragetele chineze. Mai multe din aceste dame, sub conducerea d-șoarei Tang, s'au dus la președintele adunării naționale; și, în considerare că dl președinte n'a fost destul de prevenitor față cu reprezentantele mișcării feministe, sufragetele au distrus toate obiectele din odaia de primire...

Presa în capitală. În Budapesta au apărut în anul trecut 1912 cu totul 1118 ziare, între care 112 nemaghiare, iar restul uogurești. Capitala a avut 39 ziare politice cotidiene (8 germane, 2 slovace, 29 maghiare). — Ziare politice săptămânale au apărut 65, între care 4 românești, 2 slovacești, 9 germane și 50 maghiare. — Foi literare 67, foi umoristice 22, foi bisericești 46, foi pentru tinerime și copii 14, foi de economie 63, de comerț și industrie 447 ș. a.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor români sibieni, au mai dăruit: Nicolae Dorca, paroh (Loamnăș) și soția sa Maria, în amintirea ficei lor Eugenia, 2 cor.; George Vasilo, sodal pantofar 20 bani, Mihail Sinu, croitor, 2 cor., Valeriu Judele, paroh (Mărgineni) și soția sa Mări-oara n. Pop, 1 cor.; frații: Lucia, Ciprian și Otilia Odor, din prilejul s. Sărbători, 3 cor.; dela jocul organizat de dl N. Stoica la 8 Ian. a. c. cu pălăria „Dzeu vedel” cor. 431.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu” aranjează o convenie socială împreună cu cântări, declamațiune și joc Duminecă, 13/26 Ianuarie 1913, în „Unicum”. Dirigent Ioan Ignaton, absolvent în teologie. O parte a eventului venit curat este destinat pentru ajutorarea unei coriste spre a se perfecționa în străinătate în căsătorie sau modistărie, eventual în tricotaș. Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare: De persoană C. 1. Insignii de dans petru dansatori 50 bani. Suprasolvirile se primesc cu mulțămî și se vor cuita pe cale publică. Programul e următorul: Străină pe lume, cor mixt de G. Chiriace. Trei doine pentru solo de tenor, de T. Brediceanu: a) Cine m'aude cântând, b) Bade, zău o fi păcat și c) Știi tu bade, cântate de N. Ișan. Oda ostașilor români, poezie de V. Alexandri, declamată de d-șoara Elena Bordeș. Răsunetul Ardealului, cor mixt de I. Vidu, cu solo de sopran (d-șoara E. Roman.) Cum n'ar fi fost, canon-duet pentru sopran și tenor, de I. Murășan, executat de d-șoara E. Roman și dl N. Ișan. a) Doina: „Codrule Măria ta”, cor mixt de T. Popovici cu solo de bariton (dl D. Constandin). b) Du-te badeo și te culcă, cântec popular cules și aranjat pentru cor mixt de I. Ignaton. Două române, cântate de dl I. Stanciu. Cor bărbătesc. Lenaș dragă, romanță cântată de Dl Șt. Vlad. a) Luminița, b) Badea meu, coruri mixte populare de A. Bena. Călușorul și Ciobănașul. Joc.

Cărți și reviste.

Contabilitatea pentru cărturarii dela sate, de Romul Dămbou. — O broșură de 30 pp. cuprinzând lucrări folositoare scrise pe înțelesul tuturor și apărute în editura „Asociațiunii”. Se găsește de vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiu. Prețul?

FELIURIMI.

Însemnătatea unei litere. Câte o literă pare a juca mare rol în viața oamenilor mari ai Franței, predestinați de presidenții ai republicii. Cel puțin așa susțin superstițioasele dame franceze; ia experiența de până acum de fapt a confirmat această credință. Și anume, la alegerea presidentului republicii se procedează așa, că din o urnă, care cuprinde toate literele alfabetului, se trage o literă. Cu aceasta se începe votarea. Franțuzaicele sunt de firma credință, că litera cu care să începe votarea, nu-i permis să se cuprindă în numele celui ce va reuși la alegere. Și în realitate, votarea s'a început la alegerea lui *Carnot* cu litera *D*, la a lui *Casimir-Perier* cu *L*, la a lui *Faure* tot cu *L*, la a lui *Loubet* cu *S*, la a lui *Fallieres* cu *M*, iar acum când s'a ales cel mai nou președinte, dl *Poincaré*, cu *T*.

Un agitator al ideii revanșiste. Preotul alsacian și deputat în parlamentul Germaniei, părintele *Wetterle*, a ținut un șir de conferențe publice prin orașele Franței, în scop de a împotrivi sentimentele Francezilor pentru ideea de revanșă împotriva Germaniei. E caracteristic, că *Wetterle*, care dealtcum și a făcut educația în școala ie-zuită din Salamanca, și-a știut ascunde atât de isteț tendințele agitatorice, încât acum presa germană e constrânsă să recunoască, că cinstului părinte nu i se poate face proces de trădare de patrie, ci cel mult o insistență presiune a opiniei publice îl poate determina să renunțe la mandatul de deputat în parlamentul german, unde nu mai poate să șadă. Cum *Wetterle* a știut să-și mascheze în discursurile sale tendințele agitatorice, ne arată o scurtă pildă din o conferință ce a ținut-o într'un mare oraș al Franței despre Alsacia-Lorena. La sfârșitul conferinței *Wetterle* a zis: „*Cauza noastră stă bine, într'u cât...*” *Wetterle* n'a sfârșit propoziția, ci a lăsat să-l înțeleagă auditorul, că el ce voia se zică; iar că publicul francez l-a priceput pe deplin, dovadă cea mai bună a fost, că l-a aplaudat frenetic. Dar mai interesant decât interesantele lui conferențe este faptul, că monsignorul *Wetterle* nici nu e francez de origine, ci e șvab din naștere.

Rescumpărări de felicitări

în favorul fundațiunii ziariștilor români.

Dela darea de seamă ultimă făcută la 16 Ianuarie a. c. au mai încurs la Epitropia fundațiunii ziariștilor următoarele rescumpărări de felicitări:

XXXII. Pe lista dlui *A. Șulușiu*, prim contabil, Nădlac:

Aurel Petroviciu 5 cor. Ștefan Lutai și Nicolau Chicin câte 4 cor. Dr. Iuliu Chicin, Aureliu St. Șuluțiu, Dr. Remus Chicin și Dr. N. Marcovici câte 3 cor. Pavel Roșut și Gligoriu Vidican câte 2 cor. Ioan Gubar, Simeon Cosma, Dimitrie Alelean și Georgiu Petroviciu câte 1 cor. La un loc 33 cor.

XXXIII. Pe lista dlui *Victor Pop*, șef contabil, Hațeg:

Dr. Cornel Popescu, protopop, Dr. Emil Șelariu, avocat, Ioan Budiu, director și Ioan Banciu, comerciant, Victor Pop, contabil și Alexandru Ion câte 1 cor. La un loc 11 cor.

XXXIV. Pe lista dlui *Iuliu Pop*, dirigent de bancă, Gherla:

Dr. Vasile Hossu, episcop și Ioan Welle câte 10 cor. Iuliu Pop, dirigent de bancă 6 cor. Dr. Petru Fabian, Grigorie Pop, Ioan Ivașco și Alexandru Anean jude reg. câte 5 cor. Dr. Andrei Macavei, avocat, Dr. Cornel Rus, avocat și Dionisie Vajda câte 3 cor. Augustin Ciceovan și Dr. Augustin Po-dea câte 2 cor. Dr. Ludovic Csato, avocat și Dr. Ioan Nicoara câte 1 cor. La un loc 61 cor.

XXXV. Pe lista dlui P. Manole, dirigent de bancă, Petroșeni:

Dr. N. Pocol și Ion Duma câte 3 cor. N. Todea 2 cor. Avram Stanca, prent 1-20 și L. Morariu 1 cor. La un loc 10-20 cor.

XXXVI. Liste diverse:

Dr. Z. Chirtop, avocat Campeni 20 cor. Dr. C. David, medic Orăștie 10 cor. Dr. T. Cornea, avocat Sighișoara, Dr. A. Cioban, avocat Lipova, P. Givulescu, protopop și „Mureșanul” inst. de credit din Radna câte 5 cor. Dr. I. Mateiu, refer. școlar Sibiu (din prilejul onomastice) 5 cor. Ars. Vlaicu, directorul școlaei com. 3 cor. Iovian Mureșan, prot. Turda, Ilie Dobrotă, paroh Poiana, Ștefan Peneș, contabil, Buteni, Valer Uveges, funcț. de bancă Brașov, Tr. Dragomir, paroh Arpaș câte 2 cor. și Traian Suciu, funcț. de bancă, Brașov, 1 cor. la un loc 69 cor.

Suma listelor de mai sus este 184-20 cor. la care adaogand suma de 1043-90 cor. dela

publicațiunile precedente, rezultă suma generală de 1228-10 cor.

Sibiu, la 23 Ianuarie 1913.

Epitropia fundațiunii ziariștilor.

Economie.

Pentru sămănăturile de primăvară.

Înaltul ministru, dno. Budapesta 11 Ianuarie c. nr. 109 237 ne pune în vedere, că a însărcinat societatea numită „*Magyar Mezőgazdák Szövetkezete*” să adune grâu de primăvară și grâu umblător (tavaszi és járó buza) pentru sămănatul de primăvară și să-l pună pentru economi în vânzare cu prețul de 28 (douăzeci și opt) cor. maja metrică, inclusiv sacul și transportul până la stațiunea căii ferate a cumpărătorului.

Doritorii să se adreseze dea dreptul la „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” în Budapesta (V: Alkotmány u. 31), care va îndeplini comanda în rândul, în care au intrat și cu unica restricțiune, că unuia și același producător nu i se poate vinde din aceste două semințe mai mult de câte 100 măji m.

În lipsa mare de sămânță, recomandăm economilor noștri să se folosească cu toată graba de favorurile de sus, iar în scopul procurării apelăm: la cărturarii noștri dela sate să conserie pe economii, cari reflectează la sămânță, iar consemnarea lor cu cantitatea sămânței pentru fiecare, cu indicarea comunei și a stațiunii de căi ferate mai apropiată, să o transpună fără zăbavă la societatea amintită.

Sibiu, 17 Ianuarie n. 1913.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pant. Lucuța,
prezident.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Teatru.

Astăzi, Vineri, se dă opereta „*Hoheit tanzt Walzer*”. Măne, Sâmbătă teatrul e închis. Duminecă d. a. se dă opereta „*Mädchenmarkt*”, iar sara opereta „*Hoheit tanzt Walzer*”.

Din public.†)

Mulțămî publică.

La petrecerea aranjată de meseriași români din Ocna-Sibiului, a doua zi de Crăciun, au încurs următoarele suprasolviri binevoitoare: Dela: Dr. Nic. Cristea adv. 3 cor. 20 fil., Dr. J. Dordea adv. 3 cor. 80 fil., Nicolae Albu senator orășenesc 3 cor. 80 fil. Dr. Hajdu M. med. cerc. 80 fil. P. Curea paroh 1 cor., E. Pantea paroh 3 cor., Al. Vidrighinescu 80 fil. Ioan Tr. Henteș 1 cor., Takáts Jenő comerciant 2 cor., Miron Bibu învățător 50 fil. Andreiu Ciovică inv. 60 fil., Brantsch Frigyes funcț. 60 fil. dna Csallah 40 fil. d-șoara Roman 40 fil., Székely Ármán executor 80 fil., L. Buzdughină 1 cor. N. Stanciu 1 cor. Savu Radu inv. 60 fil. Bogăti Sándor 80 fil., S. Cojocar 60 fil. Vasile Luca 40 fil. Ioan Banu 1 cor. Rengess M. 40 fil., N. Luca 50 fil., Sim. D. Luca 20 fil., Ștefan Vlad 20 fil. și Nicolae Opreș 20 fileri.

Cu venitul curat 100 cor. depus la institutul „VIITORUL” de aici, s'a pus baza unui fond a înființării reuniunii a meseriașilor români din Ocna-Sibiului. Maritimilor donatori le aducem și pe această cale sincerele noastre mulțămite.

Ocna-Sibiului, 11 Ianuarie 1913 st. n.

În numele meseriașilor: Lazar Buzdughină și Emil Henteș, cassari.

Nr. 103/1913.

Concurs.

În conformitate cu dispozițiile pentru administrarea fondurilor și fundațiilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se publică concurs pentru „premiul Andreiu Murășan” de 300 cor. pe anul 1912.

La concurs se admite orice lucrare originală românească de cuprins literar, tipărită în Ungaria în cursul anului 1912, fie din sfera literaturii frumoase, fie o colecțiune de literatură populară.

Concurenții vor avea să înainteze până la 1 Aprilie st. n. 1913 biroului Asociațiunii în Sibiu (Str. Saguna Nr. 6) cinci exemplare din lucrările lor. Premiarea autorului se face în ședința festivă a secțiilor științifice-literare ce se va ține cu ocazia adunării generale din 1913.

Sibiu, 25 Decembrie 1912.

Andreiu Bărseanu, Oct. C. Tăslăuanu,
prezident. secretar.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 394/1912.

(11) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în comuna bis **Valcelele bune** din protopresbiteratul Hațegului, se publică prin această concurs din nou din oficiu cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Jumătate din toate venitele stolare.
2. $\frac{1}{3}$ parte din adău.

Cererile concursuale să se înainteze la subsemnatul oficiu în termenul deschis, iar concurenții — pe lângă prealabila încunoaștințare a subsemnatului — să se prezinte în vreo Duminică sau sâmbătoare la sf. biserică, spre a cânta, respective a celebra și cuvânta Hațeg, la 10/23 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 903/1912.

(12) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa I-a **Murăș-Uioara**, devenită vacantă prin abdicarea protopresbiterului onorar și paroh Ioan Ghibu — se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima inserare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post, care e a se ocupa definitiv la 1 Iulie 1913, — sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Reflecții sunt poftiți a și subșterne cererile lor concursuale, instruite conform normelor din vigoare, în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterat, având a se prezenta, pe lângă restricțiunile regulamentare, la biserică spre a cânta, celebra și a face cunoștința poporului.

Turda, la 12 Decembrie 1912.

Oficiul protopopesc în conțelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murășian
protopop.

Nr. 820/1912.

(8) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante **Valealepi**, în protopresbiteratul Geoagiului, în senzul ord. cons. Nr. 14 953 Bis. dela 18 Dec. a. c. prin aceasta se publică din nou concurs din oficiu cu termen de **30 zile**, pelângă emolumentele fasonate în coala B. pentru congruă.

Reflecții să și înainteze rugărilor instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterat în termenul deschis, având a se prezenta în comună (pe lângă restricția regulamentară) pentru a face cunoștință cu poporul, a cânta ev. celebra.

Geoagiu, 28 Decembrie v. 1912.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. rom

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 637/1912.

(4) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător din parohia **Orești**, protopresbiteratul Lupșa, se descrie concurs cu termen de **10 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu postul acesta de învățător sunt:

a) Salar fundamental Cor. 1000 solvibil în rate lunare anticipate.

b) Cvinvenalele legale.

Din salariul fundamental Cor. 300 se plătesc dela cassa școlară, restul de 700 cor. salar fundamental, cum și toate cvinvenalele se acoper din ajutorul de stat, votat și beneficiat și până aci de învățător. Partea dela cassa școlarei a salariului se pune în curgere îndată după ocuparea postului, iar partea salariului și toate cvinvenalele ce le întregeste statul se solvesc învățătorului numai după lichidarea ajutorului de stat prin Domnul ministru și pe seama noului învățător.

c) Relutul legal de grădină cor. 20 solvibil dela cassa școlară.

d) Cvaritir corespunzător în natură.

Pentru cazul înființării de cor bisericăse învățătorul poate conta și la alte favoruri din partea poporului. Datorințele învățătorului sunt cele normate în ordinele și regulamentele în vigoare.

Cererile de concurs înzestrate cu toate documentele recerute să se aștearnă subscrisului oficiu prot. în termenul deschis. Alegerea va urma imediat după expirarea concursului.

Ofenbaia, (Aranyosbánya), în 18 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. or. român al Lupșei, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 951/1912.

(3) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de Cl. II-a **Sirnea**, protopresbiteratul Branului în urma ordinului P. V. Conzistoriu arhidiecezan din 9 Octomvrie a. c. Nr. 11916 bis. se descrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în Coala B. pentru întregirea dotațiunei preoțești dela stat.

Petenții au a și înainta rugărilor instruite în senzul legii în termenul indicat la oficiul protopresbiterat și cu prealabila încunoaștințare a subsemnatului și a se prezenta în vreo Duminică ori sâmbătoare în biserică pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Zernești, în 26 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. or. român al tractului Bran în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsca
protopop.

Nr. 768/1912.

(5) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a II-a **Burjuc**, tractul Iliei, se publică prin aceasta concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunei preoțești.

Cererile instruite conform legilor în vigoare sunt a se înainta subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis, iar reflecții, cu observarea dispozițiunilor regulamentare, vor avea a se prezenta la biserică în comună, spre a cânta, cuvânta și eventual a celebra sfânta liturgie.

Iliia, la 18/31 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiterat în conțelegere cu comitetul parohial.

Z. Mureșan
protopresbiter.

Nr. 822/1912

(6) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohiile a) **Căienelul de sus** și b) **Peștera**, ambele de clasa a II-a, se descrie în urma ordinului consistorial Nr. 12.619 Bis, concurs repetit cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt la amândouă cele cuprinse în coala B. despre întregirea venitului preoțesc dela stat.

Petenții au să și înainteze cererile instruite în senzul legii în termenul deschis la oficiul protopresbiterat și să se prezinte în 8 zile mai înainte de alegere, în zi de Duminică ori sâmbătoare la biserică pentru a servi, respective cânta și cuvânta.

Brad, la 10 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Zărandului.

Vasile Damian
protopresbiter.

„ARDELEANA”, Institut de credit și economii în Orăștie Szászváros.

Aviz.

„Ardeleana”, institut de credit și economii în Orăștie—Szászváros primește depuneri spre fructificare de durată mai scurtă cu **5%**, iar depunerile de durată mai lungă le onorează cu **5½%**.

Pentru depunerile corporativnilor de binefacere socotește **6%**. Darea o plătește institutul.

(421) 3—5

Direcțiunea.

Nici acumă încă nu ți-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 12—13

„VOILEANA”,

cassă de economii, societate pe acții în Voila.

Convocare.

P. T. Domnii acționari ai cassei de economii „Voileana” societate pe acții în Voila, se convoacă la

a IX-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în **20 Februarie st. n. 1913 la 2 ore d. a.** în localul institutului cu

Următoarea ordine de zi:

1. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghere despre activitatea societății pe anul 1912.
2. Prezentarea bilanțului încheiat cu 31 Decembrie 1912.
3. Impărțirea profitului curat.
4. Alegerea direcțiunei pe un nou period de 3 ani.

Domnii acționari ai cassei de economii „Voileana”, societate pe acții, cari în sensul §-lui 17 din statutele societății, voesc a lua parte la adunarea generală ordinară în persoană, sau prin plenipotențiati, sunt rugați a și depune acțiunile și eventual dovezile de plenipotență, cel mult până în **19 Februarie st. n. 1913, la 12 ore a. m.** la cassa societății.

(18) 1—1

Direcțiunea.**Contul bilanț cu 31 Decembrie 1912.**

Activa — Vagyon.		Mérleg számla 1912. Dec hó 31-ével.		Pasiva — Teher.	
	K f				K f
Mobilier — Felszerelés	959.25	Capital — Alaptőke	120,000.—		
Cont curent — Folyó számla	2 416 95	Fond de rezervă —			
Anticipațiuni — Előlegezések	4 500.—	Tartalék alap	95,176.97		
Efecte — Értékpapírok	9,840.—	Fond de penzii—Nyug-			
Cambii cu acop. hip. —		dj alap	4,455 92		
Jelzálogilag biztosi-		Fond filantropic — Fi-			
tott váltók	276 328.—	lantropicus alap	1 397.—	101,029 89	
Cambii escontate—Le-		Depuneri spre fructif. — Betétek	433,958.43		
számitott váltók	615.362 24	Reescont — Visszleszámitolás	213,365 —		
Cassa în num. — Pénztár készlet	6,927.88	Dividende neridicate — Fel nem			
		vett osztalékok	159 95		
		Darea după int. dep. s. II. 1912—			
		Betéti kamatadó 1912 II. félév e	1,216 67		
		Interese transitorii — Átmeneti			
		kamatok	21,804 51		
		Profit curat — Tiszta nyereség	24,799.87		
					916,334.32
					916,334.32

Contul perdere și profit.

Spese — Kiadás.		Veszteség és nyereség számla.		Venite — Bevételek.	
	K f				K f
Competințe de timbru — Bélyeg		Interese și proviziuni — Kamatok			
illeték	72 90	és jutalékok	85,394.32		
10% amortizare din mobilier —		Taxe pentru transcrieri de acții —			
10% törlesztés felszerelésből	106.58	Részvény átirási díjak	44.—		
Marce de prezentă—Jelenléti díjak	310.—				
Chirie — Házbér	500.—				
10% dare la interesele depun. —					
10% betéti kamatadó	2,448 43				
Spese, tipărituri, porto — Kötsé-					
gek, nyomtatványok és porto	2,356 18				
Salare — Fizetések	5,001.78				
Dare și arunc. — Egyenes- és pótdó	6,503.42				
Interese de reescont — Visszleszá-					
mitolási kamatok	18,854.84				
Interese după dep. — Betéti kam.	24,484.32				
Profit curat — Tiszta nyereség	24,799.87				
					85,438.32
					85,438.32

Voila, 31 Decembrie 1912.

Constantin Hertea m. p.,
rev. expert al „Solidarității”.

G. Vasu m. p.,
contabil.

Direcțiunea:

George Vasu m. p., preș. dir.
Dr. Vasu Octavian m. p.

Leon Solomon m. p.
Vasile V. Mușat m. p.

Ioan Dobrin m. p.
Dănilă V. Gabor m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am cenzurat contul prezent și l-am aflat în deplină ordine.

Sol. Făgărășan m. p., **Procopiu Benția m. p.** **Dumitru Bărbat m. p.** **Ioan Dejenariu m. p.**
președinte.

◆ La 7 Expoziții publice cele dintâi premii! ◆

Veritabil numai

cu triunghiuri de talpă.

Șoșoni, Slippers
Galoși
de Petersburg.

Singurii contrahenți:

Messtorff Behn & Co.**Viena I.** (416) 9—10